N XV.

KURYER LITEWSKI

W WILNIE DNIA 19. SIERPNIA V. S. ROKU 1805.]

ROSSYA.

S. Petersburg V. S. 8 Sierpnia. Za przełożeniem woiennego Gubernatora Kamieniec Podolskiego Essena 1, iż odkryte zostały wielorakie przestępstwa na Mohilowskiey kwarantannie pograniczney, szkodliwe dochodom skarbowym, grożne bezpieczeństwu powszechnemu: oddaleni są od służby, i odesłani do sądu dla ukarauia przykładnego: Jnspektor Kwarantany Aktualny stanu Konsyl. Karpow, towarzysz iego Timofieiew, Doktor Beer, lekarz Ginert, Kommissarze, Galicz, Smolian, Hołownia; Inspektorem wyznaczony Baron de Witte. GL. Barszczow zasiadać będzie w Senacie. Kapłan Dmitriew podczas choroby panuiącey między ludem w powiecie Gdowskim, nie oszczędzaiąc własnego zdrowia, ludzkością powodowany iedynie, dawał chorym wszelką pomoc, iaką tylko mógł dawać. W nadgrodę JJ M. darował iemu znak dystynkcyi ukazem r. 1797 postanowiony dla świeckiego duchowieństwa. W Tulskiey Gubernii i Dyecezyi r. 1804 narodziło się dzieci mężkiey płci 21832. żeńskiey 17567, ogułem 39399, umarło ludzi 16921. przewyżka narodzonych 22478. zaslubionych par było 8784. między umarłemi liczono osób 122, które miały lat od 90 do 99.

PRUSSY.

Gdańsk 30 lipca. Od czasu dawnego zaczęto naprawiać twierdzę Weichselmunde; robota idzie z pospiechem; kilka t. ludu niedawno ieszcze sprowadzono dla dokończenia oney.

Król w Paryżu za wielką summę kupił zbior starożytnych naczyń Etruskich, 333 sztuk rzadkich liczący, który dawniey był własny Sekretarza departamentu inter. zagr. Hennin. Zdaniem Antiquariuszów, pięknieysze widzieć trudno. Monarcha wszystkie poświęcił ku ozdobie gabinetu kunsztów i starożytności w Berlinie,

Wszelka żywność dotąd iest niezmiernie droga w Saxonii, droższa w Lusacyi; tu miara pszenicy płaci się po 17 talarów, żyta po 16, ięczmienia po 14, owsa po 10. wielka liczba ubogich ludzi żyie chlebem z otrębiów zrobionym, przydaiąc do nich rośliny rozmaite; otrębiów miara kosztuie 4 talary.

AUSTRYA.

Wiedeń 14 Sierpnia. Warmii swoiey Franciszek 2 uczynił odmiany wielorakie, których sprawcą iest G. Mack. Każdy regiment pieszy odtąd składać się będzie z 4 batalionów muszkiet. 1 grenadyerów; cały zawiera głów 3480. musztra iest od dawney krótsza i łatwieysza; o odmianie w mundurach i strzyżeniu włosów iużeśmy donieśli; do ostatniey nowości zachęcaiąc woysko przykładem Arcy X. Karol, sam sobie włosy naprzód uciąć kazał.

Prezydent naszey stolicy. podał Cesarzowi imiona tych obywatelów, którzy r. 1796 i 1797 złożywszy do skarbu pożyczkę woienną, nie tylko procentu nie odbierali, aleteż nawet odstąpili swoich kapitałów na potrzebę publiczną. Tych imion listę Monarcha z uwielbieniem i powchałą gorliwości patryotyczney ogłosić kazał.

Podobnym sposobem podano do wiadomości powszechney imiona wielu obywatelów Austryackich, którzy podczas ter. niedostatku naywięcey czynili na poratowanie ubogich. Im większa była potrzeba, tém bardziey wysilała się cnota słodząc los przykry zgłodniałego pospólstwa ofiarą znaczney własności. Tak np. Baron Walstaedten dawał wielkie summy bez procentu na zakupienie żywności rolnikom, którzy nawet kapitału wracać nie maią, lecz tylko wypłacić się robocizną w czasie lepszym, ceniąc dzień każdy połową wyżey nad zwyczay powszechny w kraiu. Opat w Gottweik nie tylko rozdał zboże poddanym iakie miał u siebie, lecz ieszcze więcey onego sprowadził z zagranicy, i przedawał ceną od targowey niższą z własnym uszczerbkiem. Graf Aversperg równe dobrodzieystwo rolnikom dóbr swoich wyświadczył. Szlachetne przykłady dzielniey do naśladowania pociągać zwykły niż zachęcania i rady; wyznaiemy z pociechą, że przykład wyliczonych obywatelów znalazł naśladowców bardzo wielu.

Nie ustaie pogłoska, że Cesarz oboiętność zbroyną utrzymywać postanowił, do czego przygotowania widziemy w całey Monarchii. Niektórzy iednak obróty nadzwyczayne woysk Austryackich przypisuią zaszłym, i ieszcze następuiącym odmianom po wszystkich prawie regimentach, które wyciągaią koniecznie ruszenia onych powszechnego, gdy bataliony iednego do drugich przyłączone być muszą.

G. Strauch zasiadaiący w nadworney radzie woienney, wyiechał do Inspruck otrzymawszy kommendę w całym Tirolu. Arcy X. Karol i G. Mack dusza i sprężyna odmian wszelkich, u nas bawią.

TURCYA.

Belgrad 2 Sierpnia. Miasto nasze dziś iest w naysmutnieyszym stanie. Basza więzień Kersylianów polityczny, dotąd z nieiakim względem traktowany przynaymniey na pozor, 28 lipca scisle został zamknięty, i strzeżony bardzo pilnie; podobny los potkał nazaiutrz wielu innych urzędników, z których kilku kimi zbili rokoszanie. Ci wszystkich głośno nazywaią zdraycami; nie żeby odkryć mieli, iak prawią, taiemną korespondencyą z obcym nieprzyiacielem, gdyż na to żaden odważyć się nie mógł wsród oczewistego niebezpieczeństwa; lecz podobno bardziey dla tego, iż Basza nie wypłacił lanczarom żołdu pretendowanego; summa przenosi kies 300, którey nieszczęśliwy zebrać nie mógł, imie tylko nosząc rządcy miasta naszego i Serwii, dochodów zaś żadnych u siebie nie maiąc z prowincyi, która Czernego naczelnikiem uznaie, i temu składa podatek. Zawczora więzień zamordowania był blizkim, gdy nagle postrzeżono niedostatek żywności w mieście. Rzecz dziwna prawdziwie, iż wśrod srogiego zamieszania od lat kilku, ieszcześmy nie pomarli z głodu. Dziś ledwie iest 2 piekarzów, którzy daią chleb czarny w małey ilości; mięsiwa iest nieco więcey, poniewaź na każdego człowieka daie się codzień łotów 10.

Gotowizny żadney nie widać w mieście; rynki, ulice napełniaią się przedaiącemi drogie kamienie bardzo tanio, i naydroższe sprzęty, ażeby potém żywność kupować mogli: Gdziekolwiek w domach ukaże się kuchenny ogień, tam zbiegaią się natychmiast gromady zgłodniałych, wpadaią gwałtem, zabieraią wszystko co znaydą, obiecuiąc nadgrodę w szczęśliwszych czasach; słowem Belgrad chociaż nie obleżony przez nieprzyiaciela, prawdziwie miastem dziś oblężonem nazwać się powinien. W pismach u Baszy więźnia zabranych wyczytać mieli Kersylianie, iż porozumiawszy się z wyznaczonym następcą swoim, utrzymywał taiemnie żołnierza niemało, i żołd wypłacał, przeciw umowie podpisaney z naczelnikiem starych lanczarów, Kusanzi Ali. Ten następca iest opuszczony tak dalece od ludu swego, iż z trudnością zebrać może 2 t. zbroynych; zatém straszny nie będzie ani Serwianom, ani załodze Belgradu.

Turcy w Semendria mieszkaiący niedawno zatrzymawszy statek żywnością dla Serwianów ładowny, zabili na nim człowieka, ranili drugiego. Czerni o tem uwiadomiony, ostrzegł iż Muzułmani łamią pokóy stwierdzony przysięgą, i napadłszy na lud mieyski uprawuiący rolę, kilku trupem położył. Nastąpiło zatém ścisłe miasta opasanie. Obleżeni ze łzami o przebaczenie wołaią; lecz Serwianie im zapowiedzieli, że wkrotce wszystkich w pień wytną; tymczasem zniszczone urodzaie, spalone siano, zabrane bydło; co nie tylko

Semendryi, aleteż Belgradowi zagraża blizkim upadkiem; gdyż z oney okolicy mieliśmy dotąd naywięcey żywności. Czerni iest dziś prawdziwie nieubłaganym Turków nieprzyiacielem.

Constantinopol 28 lipca. Porta smutne wiadomości odbiera z Egiptu, niknie nadzieia utrzymania władzy Sułtańskiey w tym kraiu. Naczelnik Albańczyków Seid Ali namówił Beja Elfy, ażeby się zbliżył do Cairu, i przyiął rządy naywyższe; na wszystko chętnie pozwolono, w nadziei przywrócenia Mammeluków do stanu dawnego; wprzód iednak Elfy porozumieć się musiał z innemi Bejami, ażeby przez dumę, nieufność, domową niezgodę, nie zniszczyli dzieła i daru Albańczyków. O wszystkich odmianach donieść rozkazał Porcie, zaręczaiąc, iż porządek przywrócić, spokoyność utrzymać potrafi. Gdy zaś odpowiedź Dywanu niewiadoma, prosił o pośrednictwo Agentów Europeyskich Mocarstw do Selima 3.

HISZPANIA.

Madrid 26 lipca. X. Pokoiu rostropném urządzeniem w czasie pokoiu, czynném podczas trudney woyny, zasłużył na powszechną zaletę u narodu całego. Podobać się wszystkim niepodobno. Znalazł się człowiek złośliwy, nieukontentowany, czyliteż krytyk ostry, któremu niemiłe są czynności pierwszego Ministra Monarchii, i naywyższego wodza woysk morskich i lądowych; napisał i ogłosił paszkwil przeciw niemu. Mocen był X. ukarać przestępcę praw kraiowych; mógł pokryć milczeniem winę; lecz szlachetne dusze nie tak czynią. Generalissimus zawoławszy do siebie nieszczęsnego potwarcę: rozpacz, rzecze, pióro ci w rękę podała; przestań szukać sławy nikczemney na niebezpiecznych drogach; bądź raczey wiernym sługą Królowi, synem oyczyźnie pożytecznym. Do tak słodkiey nauki przydał X. dar urzędu znakomitego i zyskownego człowiekowi, którego głód podobno przywiódł do pisania paszkwilów, wtey nadziei, że podobnemi dziełami pasąc publiczną ciekawość, iakąkolwiek przecie zapłatę dostanie.

Lord Nelson niespodziewanie powrócił z daremney żeglugi Indyiskiey, i pokazawszy się blizko przygórka S. Wincentego, sam doniosł o swoiey obecności na morzach Europeyskich Gubernatorowi miasta Cadix, Solano, przesyłaiąc do niego listy prywatne do wielu Hiszpanow pisane z Ameryki połudn. które znalazł na okręcie płynącym z Limy, przez eskadrę Angielską zabranym. Zgadnąć trudno, co przedsięwezmie ten czynny Admirał, któremu nieprzyiaciele nie odmawiamy przymiotu, iaki Cezar Julius pierwszym i naypotrzebnieyszym być rozumiał dla doskonałych wodzów, pośpiechu.

Eskadry uzbroione w Ferrolu, wkrótce maią wynijść na morze, ieśli temu nie przeszkodzi obecność przewyższaiącey potęgi Anglików. Na czele Hiszpańskiey znayduie się Admirał Grandellana, Francuzkiey wodzem iest Gourdon. Spodziewać się trzeba, iż obydwa na czas przeznaczony będą gotowemi wynijść pod żagle, ażeby w przedsięwziętych od rządu wyprawach nie sprawili opoźnienia i przeszkody, iak uczynił Salcedo w Carthagenie; gdy do flotty Toulońskiey przyłączyć się nie mógł.

Upały straszne panuią w całey Hiszpanii; lękaią się mieszkańcy odnowienia żółtey gorączki; boiaźń próżna podobno; dotychczas nic o niey nie słyszemy z Cadix, Alicante, Carthageny. W Maladze iest kilkunastu chorych; ale ich niemoc żadnego podobieństwa nie ma do żółtey.

BRYTANNIA W.

Londyn 9 Sierpnia. Po długiey niepewności i oczekiwaniu pełném troskliwości, odbieramy nakoniec pewną wiadomość o czynnościach ter. i obrótach nayszczęśliwszego z obrońców narodu, naystrasznieyszego z Admirałow naszych dla nieprzyiacioł. Mówiemy o Lordzie Nelson. Nie doniosł sam ieszcze Admiralicyi, co dokazał w Indyi zachod. lecz zkądinąd wiadomo, że czynnym być nie mógł; ieżeli tylko nieczynnością nazwać mogą Anglicy z rządu nieukontentowani, ocalenie bogatych osad, i flott kupieckich, które handel nasz zasilaią.

Wyznaią albowiem Hiszpani w niewolę zabrani przez Caldera pod Ferrol, iż niewątpliwie Villeneuve i Gravina rozkaz mieli uderzyć na Jamaikę i wszystkie wyspy cukrowe. Dopomagać miały w przedsięwzięciu wielkiém eskadry, Carthageńska i Rochefortska. Szczęśliwy przypadek dla nas zdarzył, że Salcedo przez opieszałość, o którą Hiszpanów obwiniać zwykliśmy, nie chciał czyliteż nie mógł łączyć się z flottą Toulońską. Mississy, który na iey przybycie miał czekać w Indyi zachod. opuścił świat nowy, pośpieszaiąc unieść w całości bogatą zdobycz nam wydartą: za co podobno w oyczyźnie ukarany iest przez oddalenie od kommendy powierzoney drugiemu. Gdyby układ Napoleona ściśle był wykonany, Villeneuve i Mississy, Gravina i Salcedo z 30 okrętami lin. podbiiać mieli wszystkie wyspy; w tym przypadku iedynie, ieśliby W. Brytannia żadnych, lub małe posiłki przysłała w te strony. Za przybyciem zaś przewyższaiącey potęgi naszey, wodzowie zprzymierzeni natychmiast powracać do Europy, i lądować mieli w Irlandyi. Stało się, iakeśmy wyżey namienili, że 2 eskadry nie złączyły się z niemi; 2 pozostałe Villeneuve i Gravina sądzili słabemi do mierzenia się z Nelsonem wspartym przez Admirałów Dacres i Cochrane. Przeto nic zaczynać nie śmieiąc w Indyi zachod. drugą przynaymniey część Napoleonowych rozkazów uskutecznić postanowili. Ale trzeba im było koniecznie nadgrodzić przypadkowe odłączenie się eskadr Carthageńskiey i Rochefortskiey; mieysce ich nayprzyzwoiciey zastąpić mogła Ferrolska; tam więc bieg skierowali. Tu ich czekał, spotkał, zwyciężył Calder.

Po przegraney dokąd poszli, któż zgadnie? mogli zawinąć do Vigo naybliższego z Hiszpańskich portów; lecz widzą, że tam stanowisko niebezpieczne; i łatwo przypomną sobie: że w tém mieyscu r. 1702 Admirał Roock zwyciężył, zabrał, lub spalił liczną flottę Hiszpańsko Francuzką, chociaż iey hetmanił sławny Chateau Renaud; port mało warowny nie mógł być utwierdzonym na prędce. Niemniey doskonałym i odważnym iest Nelson, iak ów zwycięzca. Gdyby więc wodzowie zprzymierzeni do Vigo zawinęli, tu zamiast schronienia znaleźliby podobno zgubę nieuchronną.

Cokolwiek nastąpi, Nelson 17 lipca przybywszy pod Cadix, i znalazłszy port przez Collingwooda zamknięty z 5 okrętami, Bickerton albowiem ieszcze nie powrócił z morza śrzodziem. udał się do Gibraltaru. Gdzie stanowszy d. 19, zmartwił się niewypowiedzianie, gdy usłyszał, iż nieprzyiacielska flotta z Ameryki powracaiąc, nie przeszła ciaśniny. Poznał omyłkę swoią, opuścił twierdzę, pośpieszył natychmiast do Tetuan, wziął wodę świeżą, kupił żywność potrzebną, d. 26 wtył powrócił, d. 28 był znowu pod przygórkiem S. Wincentego. Tak wielki pośpiech, prawdziwie dziwny iest samym nawet Anglikom. Z tego mieysca, czyliteż z innego przysłał do Admiralicyi drugi statek pocztarski, po którego przybyciu rozeszła się u nas pogłoska, że Villeneuve i Gravina do Lisbony zawinęli. Jeśli tak iest, uszedł wprawdzie niebezpieczeństwa nieprzyiaciel; narodowi naszemu Regent Portugalski X. Brezylii podał sprawiedliwą przyczynę do narzekania, że oboiętność złamaną została.

Pewnie wiemy, że Francuzi i Hiszpani w Lisbonie nie byli 30 lipca; lecz mogli poźniey zawinąć. Flotta kupiecka z Porto wysłana do Anglii, zapewne postrzegłszy niebezpieczeństwo, powróciła śpiesznie na stanowisko opuszczone. Rozumieią niektórzy, że nie Villeneuve i Gravina tey trwogi kupców nabawili, ale podobno Lallemant wysłany z Rochefort. Inni twierdzą że ten wódz złączywszy się z drugiemi, popłynoł ku Irlandzkim brzegom, zkąd wkrótce okrążaiąc Szkocyą, wszyscy przyidą łączyć się z Batawami w Texel, razem z niemi płynąć do Dunquerque i Boulogne; a Russela i Keitha zniewoliwszy do opuszczenia ciaśniny Calais, ułatwiać lądowanie tak dawno zapowiedziane. To iednak pewna, iż nasi żeglarze blizko przygórka Finisterre widzieli z daleka flottę, iaką niewiadomo. Takie i tym podobne powieści zbierać zwykliśmy, nie przeto żebyśmy im wierzyli, ale częstokroć żebyśmy nie powiedzieli pytaiącym się, iż nic nie wiemy.

Słowem nie mamy dotąd nic pewnego o obrótach Admirałow Villeneuve i Graviny- Stirling donosi, że do 1 Sierpnia do Rochefort nie weszli; to samo Calder twierdzi o Corogne i Ferrolu. Jest powieść, że płyną do Cadix; tak czyniąc spotkać się musieli koniecznie z Lordem Nelson. Rozprawa będzie niebezpieczna i straszna. Wódz Angielski nie przyprowadził z Indyi zachodnad 10 okrętów lin. słychać że 5 wziął od Collingwoda. Nieprzyiaciele 22 maią. Ufamy iednak szczęściu,

które dotąd nigdy Nelsona nie odstąpiło. Jeden z pocztarskich statków płynąc z Lisbony, 3 sierpnia widział pod 44. stop. szer. 10 dług wiele beczek, masztów, lin, ułomków okrętowych, trupów, rozmaitych sprzętów, iak po morskich potyczkach być zwykło na boiowisku pływaiących. Jeśli dobrze widział Kapitan, Nelson wyszedłszy 28 lipca z pod przygórka S. Wincentego mógł doścignąć nieprzyiacioł, i zwyciężyć; o czém wkrótce wiadomość od niego rząd odbierze.

Calder, iak słychać, prosił o dymissyą dla przyczyn niewiadomych. Oppozycya która tak ieszcze niedawno wieńczyła zwycięzcę, dziś narzeka, iż zawiodł nadzieię narodu; obiecuiąc po rozprawie pierwszey, dać prędko bitwę drugą, i nowe odnieść zwycięztwo, czego iednakże nie przywiodł do skutku.

Powiadaią, iż G. Baird z woyskiém, które z Cork do Falmouth przeprowadzamy, nie iuż popłynie do Indyi wschod. lub zachod. ale do Gibraltarskiey ciaśniny i morza średziem. Admirał Cornwallis dla bezpieczeństwa przeprowadzać ma statki przewozowe do pewney odległości od naszych i nieprzyiacielskich brzegów.

Zamiana ieńców woiennych z Hiszpańską koroną dawniey umówiona, skutek wzięła; 1400 nieprzyiacioł odesłaliśmy do Passage portu. Z Francyą trudnieysze dzieło; Napoleon przystąpić nie chce do zamiany. dopóki Brytańnia nie przyzna za prawdziwych ieńców, wszystkich naprzód żołnierzy Hannowerskich: naostatek i tych Anglików, którzy podczas trwaiącego pokoiu bawiąc we Francyi, wraz po ogłoszoney woynie poymani zostali. Rząd nasz obrał raczey zostawić ziomków cierpiących, niżeli przyzwoleniem swoiém upoważnić bezprawie. Mogą ieszcze zdarzyć się przypadki na woynach nie nayrzadsze. które skłonią Francuzów do myśli zgodney z przyiętym obyczaiem u narodów oświeconych i sprawiedliwością.

Ponieważ Irlandya, według odgłosu powszechnego, iest głównym celem wyprawy nieprzyiacielskiey, Ministrowie kazali wytknąć obóz w Hrabstwie Kildare, i do niego zgromadzić woyska 20 t. Ztąd żołnierz uważać będzie obroty Francuzów; ztąd może łatwiey poskramiać zamysły burzliwe Irlandczyków.
Admirał Cornwallis d. 3 krążył pod Ouessant wyspą; nic nie donosi nowego. Gantheaume w Bresteńskim porcie ćwiczy żołnierza sposobiąc się, według wszelkiego podobieństwa, do blizkiey żeglugi; flottę coraz bardziey pomnaża; tey prawdziwa dziś potęga naszym nie dobrze wiadoma.

Amerykańscy żeglarze pogłoskę roznieśli, że na wyspie Cuba Murzyni niewolnicy bunt podniosłszy, wiele domów i plantacyi Hiszpańskich w perzynę obrócili. Ludzie rozsądni pragną, ażeby Europeyczykowie położyli koniec takim rozruchom; lękaią się Anglicy, ażeby z nieszczęśliwey kolei podobna klęska nie spadła kiedy na ich własne osady.

Admiralicya nie dość maiąc, że uzbroiła wiele koronnych okrętów ku blizkiey potrzebie, zaleciła wszystkim statkom kompanii wschod. Indyiskiey, ażeby gotowe stały w portach: iuż albowiem nikt z Anglików dziś nie wątpi, słysząc albo widząc, iakie przygotowania czynią Francuzi, że lądowanie w tym ieszcze mieś. przyidzie do skutku. U Batawów głośno mówią, że z Boulogne flottylla wynidzie, iak tylko większe flotty z Texel i Brestu pokażą się na morzu. Była pogłoska, że Francuzi do nas przysłali statek pod białą flagą, raz ieszcze ostatni wzywaiąc do ugody; lecz ta powieść tylu innym iest podobna. Trafnieysza myśl iest, że Napoleon chce z nami koniecznie mieć walną rozprawę; ta iesli padnie dla niego pomyślnie, spodziewa się zatamować źródło innych woien; iesli nie wylądnie, lądową zacznie, o którey dawno rozmyślał, iak niektórzy rozumieią.

Lord Nugent Gubernator Iamaiki smutną wiadomość przysłał, że gorączka żółta nie tylko na wyspach naszych iest powszechną, aleteż przeniosła się do kupieckich okrętów. Prosi więc i zaklina Ministrow, ażeby ścisłą kwarantannę wszystkim nakazali dla własnego bezpieczeństwa.

Kapitan Morris, który skałę warowną Diamant w Maiu poddał Adm. Villeneuve, powrócił do oyczyzny. Chociaż ten rycerz dopełnił powinność swoią, i bronił się do upadłey; stanąć iednak musiał przed sądem woyskowym, stosuiąc się do praw Angielskich, które kazały, ażeby tracący okręt lub stanowisko iemu powierzone, usprawiedliwił swóy postępek przed obliczem oyczyzny.

Woiennym okrętom i korsarzom Admiralicya kazała, zabierać i do portów Angielskich sprowadzać Amerykańskie statki, na których znaydą produkta od Amerykańskich różne. Pokazało albowiem doświadczenie wielorakie, iż Republikanci zabierać wszystko zwykli na wyspie Francuzkiey, w Martinice, Guadalupie, i do portów Francuzkich sprowadzać.

Kupcy nasi, którzy handluią w portach Stanów ziednoczonych, przełożyli niedawno rządowi, że niezmierną szkodę ponoszą od korsarzów Francuzkich i Hiszpańskich, którzy w tey stronie statki nam zabrane, prędko i łatwo sprowadzić mogą do portów oboiętnych. Rząd posłał zalecenie Admir. Mitchell kommenderuiącemu w Terra Nova, ażeby Angielskim żeglarzom dał pomoc i ochronę.

Zabrane przez Caldera Hiszpanom okręta, gdyby nawet zepsutemi w bitwie nie były, z trudnością iednak mogły się użyć do potrzeby; ieden z nich budowany przed 58 laty, drugi przed 36.

Straciliśmy flottę pod Antigoa zabraną przez Adm. Villeneuve; upor kupców był klęski przyczyną. Gubernator słysząc o nieprzyiacielu, chciał wszystkie statki zatrzymać w porcie; lecz właściciele wołali o prędką żeglugę, dowodząc że przewłóka wielką im szkodę przyniesie. Większą przyniosł pośpiech niewczesny. Gubernator znaglony prożbą na pismie podaną, pozwolił wypłynąć; wyszli, spotkali nieprzyiacioł, zgineli.

FRANCYA.

Okrętów kupieckich narodu Szwedzkiego w portach Francyi zatrzymanych liczono 90. Iuż dawniey niektórym rząd nasz pozwolił wynięść na morze, z tym iedynie warunkiem, ażeby ładunek zboża dla Hiszpanów zaniosły. Teraz Napoleon rozkazał uwolnić razem wszystkie. Z tąd należałoby wnosić, że ugoda między 2 Mocarstwami umarzaiąca wzaiemne niesnaski, albo iuż nastąpiła albo przynaymniey iest blizka; lecz nie słyszeliśmy ieszcze o zaczętych negocyacyach.

Paryż 9 Sierpnia. Dziś powszechny iest odgłos w stolicy, że wielka, dawno zapowiedziana, pilnie zgotowana, oczekiwana powszechnie, narodowi Francuzkiemu pożądana wyprawa do brzegów Angielskich, która woynę zakończyć, długą spokoyność przynieść może, w tych d. przychodzi do skutku. Dnia naznaczyć nie możemy; śmiało twierdzi nie ieden, że blizka iest przynaymniey, i koniecznie w mieś. ter. Sierpniu będzie zakończona; niektorzy przeznaczaią d. 16. narodzeniem Napoleona pamiętny, który uroczyście obchodzić mamy. Lecz do tego podobieństwa nie widać; chyba że Adm. Verhuel z liczną dywizyą Batawskiey flottylli nie przechodząc do Boulogne, z Dunquerque prosto do Anglii żeglować zechce. W takim razie, daremnie naraził się na niebezpieczeństwo przeprowadzaiąc dywizyą 1.

Wyznaie albowiem w powtórnym rapporcie Napoleonowi oddanym, że Admirałowie Angielscy Keith i Douglas wszystko wykonali, co doskonałym żeglarzom powinność kazała, żeby nietylko przeszkodzić Batawom w zamierzoney drodze, aleteż całą ich flottyllę zatopić mogli. Tak był natężony ogień! tak wielka natarczywość nieprzyiacioł w liczbie, okrętów wielkości, doświadczeniu swoiém zaufanych. Lecz nieprzełamana Republikantów równie doświadczonych i mężnych cierpliwość i wytrwałość, odniosła nakoniec zwycięztwo pełne chwały, które pokazało zdumiałym Anglikom, czego spodziewać się powinni od całey flottylli, gdy mała iey cząstka tyle dokazała. Oddaie sprawiedliwość Verhuel odwadze nieprzyiacioł, ich szykowności, zachowanemu w bitwie porządkowi.

Będzie lądowanie, albo w domu zostanie flottylla? wie o tém dziś ieden podobno Napoleon. Sądząc z pozorów, inaczey rozumieć nie możemy, tylko że wyprawa iest nieuchronna i blizka. Trzeba koniecznie po tylu oświadczeniach i przygotowaniach, rzecz oddać losowi. Ten ieśli nam posłuży, któż wyrachuie skutki szczęśliwe? w przeciwnem zdarzeniu stracimy cokolwiek ludu i małych statków, których budowla nie wiele czasu i wydatku potrzebuie. Ażebyśmy zaś w iedno mieysce zebrali podobieństwa wszelkie i pobudki nakazuiące rozumieć, iż flottylla wkrótce wychodzi pod żagle: sam Napoleon w Boulogne bawi, a przeyrzawszy woysko lądowe, ćwiczy pilnie w manewrach statki lekkie; pośpieszył do niego Minister morski Decrés, któremu panuiący oświadczył nayważsze ukontentowanie za troskliwy pośpiech w przygotowaniu wszystkiego, co czynić i gotować kazała publiczna po-

trzeba i honor narodowy. Nawet Murat W. Admirał do Boulogne wyiechał.

Niektórzy rozumieią, że Napoleon stanie na czele wyprawy wielkiey, którey podobna nie znayduie się w dzieiach naszych; wątpliwe iest doniesienie, iż woienny Minister Berthier został ogłoszony Szefem sztabu armii Angielską zwaney.

Naostatek pisma nasze czynią uwagi następuiące. Przeprawa za ciaśninę Calais, nie będzie podobno trudnieysza rycerzom Francuzkim, niżeli za Ren była, Dunay, Po, Adige, góry Pireneyskie i Alpeyskie, których brzegi i wierzchołki licznym i bitnym nieprzyiacielem osadzone, gdzie iść musieli pod nieustannym i strasziiwym ogniem dział niezliczonych prawie. W 17 wieku czyliż Ruyter nie zaniosł trwogę i spustoszenie do brzegów Tamizy? Czyliż Anglia od owych czasow stała się bardziey niedostępną? Co wykonał W. Ruyter, czyliż wykonać nie mogą rycerze, którym święta iest pamiątka iego? Co wykonał przy świetle słonecznem, teraz niepodobne będzie za pomocą ciemności nocnych, deszczu, mgły? W tymże 17 wieku Gwilhelm X. Orange wyprowadziwszy Batawską flottę z portów swoich, czyliż nie przeszedł ciaśninę Calais, niepostrzeżony od flott Jakóba 2? niewidziany od Francuzów; którzy chcieli ratować ginącego Monarchę, i na własne nieszczęście zbyt ufaiącego wierności poddanych Anglików? Admirał Anson powracaiąc z żeglugi sławney około świata, czyliż nie trafił do oyczyzny, przechodząc przez środek Francuzkiey flotty, która pod Brestem krążyła? Rozumieią kray swóy niedostępnym Anglicy; wkrótce się pokaże z doświadczenia, iż mieysc maią bardzo wiele, w których bez trudności wylądować można: Potęga ich na morzu ogromna; lecż gdyby cała zebrać się mogła w iedno mieysce, iednak bynaymniey nie przeszkodzi wyiściu pod żagle flottylli naszey, i przybiciu do Angielskich brzegów.

Od G. Ferrand odebralismy urzędową wiadomość, pisaną 10 kwietnia o szczęśliwém iego powodzeniu, i nadzieiach: Donosi Ministrowi morskiemu, że potęga Murzynów, gdy wtargneli do części Hiszpańskiey wyspy S. Domingo, wynosiła 18 t. zbroynych; że stolicę osady w oblężeniu trzymali d. 22, że w tym przeciągu stracili do 2 t. zabitych i ranionych; po którey klęsce połączeni z mieszkańcami Hiszpańskiemi Francuzi, naiezdników do odwrótu przymusili: Zaręcza śmiało zwycięzca, że piękna osada, nieposlednia z dzierżaw Monarchii, wkrótce pod panowanie Napoleona powrócić musi, oczyszczona z buntowniczego ludu. Amerykańscy kupcy zapominaiąc na przymierza, słuszność, przystoyność, i rozkazy rządu swoiego, uwiedzeni nadzieią zysków, dostarczali wszystko Murzynom. Od nich Dessalines miał pieniądze, broń, działa, żywność, ammunicyą. Sprowadziłem,, powiada, G. Lavalette z woyskiem Francuzkiém, które ztąd uszło do Havany po kapitulacyi G. Rochambeau; z Europy otrzymałem znaczny posiłek w pieniądzach. Gdy woyska Murzyńskie ukazywać się zaczeły pod miastem, 4. t. kobiet, dzieci, starców na okrętach uprowadzić kazałem do bezpiecznego mieysca. Przybycie niespodziane do nas Admi. Mississy niewymownie przeraziło nieprzyiacioł; uciekać zaczeli paląc po drodze domy, zabiiaiąc lud bezbronny, chociaż ten do kościołów uciekał.

Z 20 poymanych niedawno fałszerzów monety, w prędkim czasie iedni śmiercią ukarani zostali, drudzy na 15. l. więzienie skazani. Pokazało się z indagacyi, że bardzo wiele złey monety robili; tey nie śmieiąc rozdawać w kraiu, przez boiaźń prędkiego ukarania, wszystkie pieniądze swoie za granicę posyłali. Winna iest oyczyzna wdzięczność złoczyńcom, powiedział głośno ieden z Sędziow; prawie wszystkie louisdory fałszywe Anglikom przedali.

Zeglarz powietrzny Garnerin odprawiwszy podróż w Mediolanie szczęśliwą, pośpieszył do Rzymu. Prezentowany Oycu S. przyięty łaskawie, oglądał swóy balon, który w Paryżu puszczony d. 2 grudnia podczas koronacyi, trafił do Rzymu w 22 god.

Powiadaią, że rząd odebrał pewną wiadomość od Adm. Villeneuve i Graviny, iuż po bitwie stoczoney pod Ferrol. Nikt nie wie co sprawili w Indyi zachod. iak przegrali, gdzie się znaydują teraz, dokąd płyną; mniey ieszcze, iakie ich są zamysły. Zgadywamy, że dziś krążą blizko brzegów Irlandzkich i Szkockich; że przyłączyła się do nich eskadra z Rochefort i Orient wysłana; że lądować wkrótce będą. Innych zdaniem, iść prosto maią do ciaśniny Calais, Keitha przymuszą do odwrótu, flottyllę z Boulogne zaprowadzą do brzegów Angielskich.

BATAWSKA RP.

Haga 13 sierpnia. G. en chef Marmont d. 8 siadł z całym sztabem w Texel na flottę do wyprawy Angielskiey przeznaczoną. Gdy wstępował na okręt Adm. De Winter, był witany 20 krotnym z dział wystrzałem. Powszechna i iuż ostatnia inspekcya woysk zabranych na statki, i iakoteż statków woiennych i przewozowych, odprawi się bez wątpienia d. 16 w obecności Pensyonarza Schimmelpenninck.

Nowy Ambassador Francuzki G. Dupont przybył do naszey stolicy d. wczorayszego, i długą miał rozmowę z osobami rządowemi, którey materyą bez wątpienia być musiała blizka do Anglii wyprawa; tey zaczęcia i skutku czekamy niecierpliwie Batawowie; gdyż od tego przedsięwzięcia zawisło nie tylko przywrócenie spokoyności, aleteż los kraiu naszego.

Dziś rano kompanią artylleryi konney w naszey stolicy będącą śpiesznie wysłano do Helder.

Ze Francyi przyprowadzono wiele młodzieńców nowozaciężnych na dopełnienie regimentów. Ci należeć nie będą do wyprawy, oddano wszystkich 4 batalionom w obozie pod Zeyst pozostałym.

Obywatele przygórka dobrey nadziei znaczną summę darowali mieszkańcom Hollandyi półn. mianowicie rybakom, przez woynę zniszczonym. Pensyonarz G. Gubernatorem Batawii i wszystkich osad R. P. w Indyi wschod. wyznaczył obyw. Grosveld.

Z Flandryiskich i dawney Picardyi portów odbieramy wiadomość, że Francuzi bardzo śpiesznie zabierać poczeli na flottyllę żołnierza swoiego, działa, konie, żywność, ammunicyą; co zdaie się zwiastować wyprawę iuż blizką.

WŁOCHY.

Mediolan 2 Sierpnia. Napoleon rozkazał, ażeby odtąd kommendant Mantuańskiey twierdzy, gdzie załoga prawie cała iest złożona z Francuzkich żołnierzy, samemu tylko nayważyszemu kommendantowi armii iego we Włoszech podlegał.

Parma, Placencya, i Guastalla nie są ieszcze wcielone do Monarchii Francuzkiey; lecz ponieważ należą do 28 dywizyi woyskowey, takie urządzenie zdaie się pokazywać, iaki los będzie kraiu.

Z Placencyi do Sestri drogę wielką i wygodną robić kazano, która ma być dokończona w r. 1809.

W departamentach Po, Doire, Sesia, Stura, Marengo, Genua, Montenotte, Appeninu, iakoteż w Parmie i Placencyi, od 20 Września r. ter. sol przedawać kazano na zysk skarbowy, i tabakę. Wybrani do tey posługi urzędnicy wyżsi w liczbie 7, pensye maią wyznaczone od 24 do 12 t. fr. Jeżeli wniosą do skarbu 6 mill. tylko, nic nadto nie wezmą; lecz ieżeli przedadzą soli i tabaki za 7 mill. od przewyżki dostanie się im procentów 5; ieżeli 8 mill. odbiorą procentów 10, ieżeli więcey nad 8 mill. mieć będą dla siebie do podziału procentów 20. Nadzieią powiększenia zysku własnego chciał rząd zachęcić poborców do pomnożenia dochodów skarbowych. Magazyny soli i tabaki założyć kazano w Turinie, Alexandryi, Genui, Parmie.

Na wydatki tegoroczne Królestwa Włoskiego, nie 88 mill. lirów, lecz 100 mill. przeznaczono. Z tey summy, połowa idzie na woysko narodowe, część czwarta na utrzymanie żołnierza Francuzkiego, reszta na listę cywilną, interessa zagran. departament wnętrzny, pensye duchownych, akademie i szkoły.

RZESZA NIEMIECKA.

Auszpurg 9 Sierpnia. Niedawno zmarły w mieście naszém złotnik Klaucke, odkazał testamentem cały swóy maiątek bardzo wielki tuteyszemu Ewangelików instytutowi ubogich, w którém dotychczas 50 dziatek płci oboiey brało wychowanie; teraz fundusz pomnożony iest do 550 t. zł. ryń. Nadto Klaucke zapisał 60 t. zł. ryń. od których procent iść powinien na podwyższenie pensyi duchownym przy kościele Ewangelickim. Na Gimnazyum S. Anny darował 30 t. inne summy tey równe lub mnieysze, innym instytutom ubogich lub edukacyinym.

Z Berne iest wiadomość, że Seym Szwaycarski zakończył się w d. prawem przepisany. Cały przeciąg obrad swoich poświęcili Deputowani domowym interessom, nie było wzmianki o publicznych. Dziś Syndykat umarza spory zachodzące pomiędzy Cantonami.